

Leonid Romanoviç Kızlasov'un Doğumunun 100. Yılında "Kuzey ve Orta Asya'nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler"

Uluslararası Bilimsel Konferansı

15-17 Ekim 2024, Abakan, Hakasya Cumhuriyeti

International Scientific Conference "Issues Concerning the Processes of Cultural
Formation of North and Central Asia" on the 100th Anniversary of the Birth of
Leonid Romanovich Kizlasov

15-17 October 2024, Abakan, Republic of Khakassia

Şima DOĞAN BALCI¹

Leonid Romanoviç Kızlasov (1924-2007)

15-17 Ekim 2024 tarihleri arasında, Hakasya Cumhuriyeti'nin başkenti Abakan, değerli bilim insanı Leonid Romanoviç Kızlasov'un (1924-2007) doğumunun 100. yıldönümüne adanan "Kuzey ve Orta Asya'nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler" (Международная научная конференция "Проблемы культурогенеза Севернoй и Среднoй Азии") adlı uluslararası konferansa ev sahipliği yaptı. Hakasya Cumhuriyeti Hükümeti,

Atif için: / Please Cite As:

Doğan Balcı, Ş. (2024). Leonid Romanoviç Kızlasov'un doğumunun 100. yılında "Kuzey ve Orta Asya'nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler" Uluslararası Bilimsel Toplantısı, 15-17 Ekim 2024, Abakan, Hakasya Cumhuriyeti. *Journal of Turkic Civilization Studies*, 5(2), 400-406.

Geliş Tarihi / Received Date: 08.12.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 21.12.2024

¹ Arş. Gör. Dr., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, İzmir, sima.dogan@ege.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8213-4405

“Kuzey ve Orta Asya’nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler” Uluslararası Bilimsel Konferansı

Hakasya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Hakasya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, M.V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi, Rusya Bilimler Akademisi Arkeoloji Enstitüsü, L. R. Kızlasov Hakas Ulusal Müzesi, Hakas Dil, Edebiyat ve Tarih Bilimsel Araştırma Enstitüsü’nün destekleriyle düzenlenen bu konferansta, Rusya başta olmak üzere yurt içi ve yurt dışından geniş bir katılımı, doksanı aşkın bilim insanı ve araştırmacı bir araya geldi. 15 ve 16 Ekim tarihlerinde gün boyunca devam eden oturumlar, hem yüz yüze hem de çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

14 Ekim 2024 Pazartesi günü, Kızlasov’un hayatını ve çalışmalarını konu alan önemli etkinlikler gerçekleştirildi. Bu kapsamda N. G. Domojakov Millî Kütüphanesi konferans salonunda başlayan etkinlikler büyük bir ilgiyle takip edildi. Ardından saat 13.00’te Hakasya’nın tarihine ve kültürüne önemli katkılarda bulunan bilim insanı Kızlasov’un yaşamına ve çalışmalarına ışık tutan *Naukoy i Xakasiyey prizvanniy* (Bilime ve Hakasya’ya Adanmış) adlı kitabın tanıtımı yapıldı.

Saat 14.00’te Hakasya Cumhuriyeti Hükümeti’nin desteğiyle hazırlanan ve Kızlasov’un doğumunun 100. yıldönümüne adanan *İ odin v pole voın* (Ve Sahada Bir Savaşçı) isimli belgesel filmin gösterimi yapıldı. Kütüphanede gerçekleştirilen bu etkinlikler aracılığıyla Kızlasov’un hayatı, arkeoloji ve tarih alanındaki bilimsel çalışmaları gözler önüne serilerek Hakasya tarihindeki önemi vurgulandı. Gün boyunca kültürel etkinlikler devam etti.

Konferansın açılışı 15 Ekim 2024 Salı günü L.R. Kızlasov Hakas Ulusal Müzesi’nde gerçekleşti. Sabahın erken saatlerinde, Kızlasov anıtına çelenk koyma ile başlayan etkinlik, açılış töreniyle devam etti. Açılış konuşması Hakasya Cumhuriyeti Devlet Başkanı Valentin Olegoviç Konovalov tarafından yapıldı. Konovalov konuşmasında Sibiry ve Orta Asya alanındaki tarih çalışmalarına paha biçilmez katkılar sunan Leonid Romanoviç Kızlasov’un yıldönümünde yalnızca Rusya’nın dört bir yanından değil aynı zamanda komşu ülkelerden de katılan bilim insanlarının ve araştırmacılarının bir araya gelmesinden dolayı gurur duyduğunu ifade etti. Farklı ülkelerden gelen katılımcıların halklar arasındaki etnokültürel ve sosyal bağların güçlenmesine katkı sağlayacağına dikkat çekerek dil ve gelenek çeşitliliğine rağmen ortak değerlerin bulunduğu vurgu yaptı.

Açılış, Sergey Mihayloviç Sokol (Hakasya Cumhuriyeti Yüksek Kurul Başkanı), Pyotr İvanoviç Voronin (Hakasya Cumhuriyeti Yüksek Konseyi Birinci Başkan Yardımcısı ve Hakas Halkının Cumhuriyetçi İhtiyar Heyeti Başkanı), Vladimir Nikolayeviç Ştıgaşev (Hakasya Cumhuriyeti Devlet Müşaviri), Viktor Antonoviç Sadovniçiy (L. M. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi Rektörü), Kaadır-ool Alekseyeviç Biçeldey (Tuva Cumhuriyeti Aldaan-Madır Ulusal Müzesi Müdürü) ve Kadiça İskandarovna Taşbayeva (Kırgız Cumhuriyeti Millî Bilimler Akademisi) gibi

önemli isimlerin konuşmalarıyla devam etti. Nikolay Andreyeviç Makarov (Rusya Bilimler Akademisi Arkeoloji Enstitüsü Müdürü), Vyavçeslav İvanoviç Molodin (Rusya Bilimler akademisi Sibirya Şubesi Arkeoloji ve Etnografya Enstitüsü) ve Nikita Deeviç Arhipov (Saha Cumhuriyeti) de günün anlam ve önemine ilişkin mesajlarını video bağlantılarıyla iletiler.

Açılış Töreni (15 Ekim 2024)

Töreni takiben saat 11.00’de başlayan açılış oturumunda Kızlasov’un hayatı ve bilimsel çalışmaları ele alındı. İlk konuşmayı Leonid Romanoviç Kızlasov’un oğlu, ünlü arkeolog ve tarihçi İgor Leonidoviç Kızlasov yaptı. Konuşmasında, Sibirya’nın geçmişten geleceğe uzanan yolculuğunu ve Kızlasov’un ideallerini ele aldı. Ardından Anatoliy Robertoviç Kantoroviç, Moskova Devlet Üniversitesi’ndeki arşiv belgelerine dayanarak Kızlasov’un çalışmalarındaki önemli dönüm noktalarından söz etti. Kadiça İskandarovna Taşbayeva, Kızlasov’un Kırgız arkeolojisine etkisinden bahsederken, Valentina Nikolayevna Tugujekova ise Kızlasov’un Güney Sibirya’nın tarihi ve kültürü üzerindeki katkıları üzerinde durdu.

Aynı gün öğleden sonra düzenlenen yuvarlak masa toplantısında, Kızlasov’un bilim insanı kimliğinin yanı sıra özel hayatına da değinilerek, ardında bıraktığı mirası kapsamlı bir şekilde ele alındı. Toplantıda, Kızlasov’un eski öğrencileri ve meslektaşları, ona dair anılarını paylaştılar ve Kızlasov’un bilim dünyasına katkıları ile kişisel yaşamı üzerine odaklanan konuşmalar yaptılar. Katılımcılar, Kızlasov’un mirasının önemini vurgulayarak gelecekteki nesillere ilham kaynağı olacağına dikkat çektiler.

Konferansın ilk günü, “Arkeoloji ve Kuzey ile Orta Asya’nın Tarihî ve Kültürel Mirasının İncelenmesi”, “Sibirya ve Komşu Bölgelerin Dillerinin İncelenmesinde Karşılaştırmalı ve Tarihsel Konular” ve “Güney Sibirya’da

“Kuzey ve Orta Asya’nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler” Uluslararası Bilimsel Konferansı

Arşiv ve Müzecilik Faaliyetleri Alanındaki Araştırmalar” şeklinde eş zamanlı üç oturum ile devam etti. Oturumlarda Kuzey ve Orta Asya’nın arkeolojik mirası ve tarihsel süreçleri, bölgede konuşulan dillerin tarihî-karşılaştırmalı analizleri, Güney Sibirya’da yürütülen arşivcilik ve müzecilik çalışmalarındaki yenilikler ile bölgenin kültürel mirasının korunmasına yönelik yöntemler üzerinde duruldu.

Açılış Töreninde Katılımcılar Bir Arada

Konferansın ikinci günü, 16 Ekim 2024 Çarşamba günü sabah saat 09.00’da “Arkeoloji ve Kuzey ile Orta Asya’nın Tarihî ve Kültürel Mirasının İncelenmesi”, “Sanatsal ve Folklor Söylemleri Araştırmalarında Geleneksel Dünya Görüşü” ve “Hakasya ve Komşu Bölgelerde Modern Sosyal Bilimlere İlişkin Güncel Araştırmalar” adıyla eş zamanlı üç oturum ile başladı. Oturumlar boyunca Kuzey ve Orta Asya’daki arkeolojik bulgular ve eski yerleşim yerleri, L. R. Kızlasov’un Hakasça kaleme aldığı makaleleri ve gazeteciliğin gelişmesine etkisi, Hakas, Saha, Başkurt ve Buryat halk anlatılarında semboller ve geleneksel dünya görüşünün yansımaları gibi konular ele alındı. Bununla birlikte sosyal bilimler araştırmalarının çeşitli yönlerine odaklanılarak bölgenin sosyolojik, ekonomik ve kültürel yapısına yönelik çeşitli bakış açıları sunuldu.

Oturumların tamamlanmasının ardından saat 14.00’te Anatoliy Robertoviç Kantoroviç ve İgor Leonidoviç Kızlasov’un moderatörlüğünde kapanış oturumu gerçekleştirildi. Konferans boyunca sunulan bildirilerin değerlendirildiği kapanışın devamında katılımcılar için L. R. Kızlasov Hakas Ulusal Müzesi’de bir tur düzenlendi. Aynı günün akşamında ise N. G. Domojakov Millî Kütüphanesi’nde, Kızlasov’un 100. yılına ithaf edilen *Mı sdelali vse iz togo, çto mogli...* (Elimizden Gelen Her Şeyi Yaptık...) adlı belgesel filminin gösterimi gerçekleştirildi.

17 Ekim 2024 Perşembe günü katılımcılara yönelik bir gezi programı düzenlendi. Öğlene kadar süren program çerçevesinde önce Samohval Dağı’ndaki

Anıt Kompleksi, ardından da N. M. Martıyanov Minusinsk Müzesi gezildi.

Eş zamanlı olarak hem yüz yüze hem de çevrim içi olarak yürütülen etkinlik, Hakasya'nın yanında, Moskova, Petersburg, Novosibirsk, Krasnoyarsk, Kemerova, Tomsk, Yekaterinburg, Kızıl (Tuva Cumhuriyeti), Bişkek (Kırgızistan), Yakutsk (Saha Cumhuriyeti), Ufa (Başkurdistan), Mari El Cumhuriyeti, Ulan-Ude (Buryat Cumhuriyeti) ve İzmir (Türkiye) gibi dünyanın farklı yerlerinden katılan araştırmacıların sunduğu 76 bildiri ile

“Sibirya ve Komşu Bölgelerin Dillerinin İncelenmesinde Karşılaştırmalı ve Tarihsel Konular” Oturumunda Çevrim İçi Katılımcılar

tamamlanmıştır. Çevrim içi katılımcılar, “Yenisey Yazısının En Batı Noktası Olarak Nijneye Privetlujye” (Yevgeniy Gennadyeviç Şalahov, Mari El Cumhuriyeti), “21. Yüzyılda Kırgızistan’ın Çüy Vadisi’ndeki Orta Çağ Budist Anıtlarının İncelenmesi” (Valeriy Anatolyeviç Kolçenko, Kırgız Cumhuriyeti Millî Bilimler Akademisi Tarih, Arkeoloji ve Etnoloji Enstitüsü), “Yakutların Aile Tamgalarının Tipolojisi” (Rozaliya İnnokentyevna Bravina, Rusya Bilimler Akademisi Sibirya Şubesi Kuzeydeki Az Nüfuslu Halkların Problemleri ve Beşerî Araştırmalar Enstitüsü, Saha Cumhuriyeti), “Folklor ve Edebiyatta Buryat Sartul Boyunun Tarihi” (Aleksandr Viktoroviç İsakov, Rusya Bilimler Akademisi Sibirya Şubesi, Moğol, Budist ve Tibet Araştırmaları Enstitüsü, Buryat Cumhuriyeti), “Türk-Moğol Dil İlişkileri: Fonetik Değerlendirme” (İraida Yakovlevna Selyutina, Rusya Bilimler Akademisi Sibirya Şubesi Filoloji Enstitüsü, Novosibirsk) ve “Hakasçada *azıra* Edatı: Sözdizimsel ve Anlambilimsel Yapı” (Şima Doğan Balcı, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Türkiye) gibi sunumlarıyla konferansa katkıda bulunmuşlar, uluslararası akademik tartışmalara zemin oluşturmuşlardır.

“Kuzey ve Orta Asya’nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler” Uluslararası Bilimsel Konferansı

Üç gün süren konferans süresince, Leonid Romanoviç Kızlasov’un arkeoloji, tarih ve etnografya alanlarında yaşamı boyunca ortaya koyduğu bilimsel çalışmaları başta olmak üzere Kuzey ve Orta Asya’nın Neolitik Çağ’dan Orta Çağ’a kadar uzanan dönemlerine ait arkeolojik bulgular, mezarlar, kaya resimleri ve eski yerleşim alanları incelenerek bölgenin sahip olduğu arkeolojik, tarihî ve kültürel zenginliğin yeni araştırmalar ışığında bilim dünyası ile paylaşılmasına olanak sağlanmıştır. Bununla birlikte dilbilim, folklor, etnografya, etnogenez ve kültürün oluşum süreçleri konularında kapsamlı değerlendirmeler yapılmıştır.

Başta Hakasya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanı Anatoliy Alekseyeviç Butenko, Hakasya Cumhuriyeti Kültür Bakanı Svetlana Anatolyevna Okolnikova, Hakas Dil, Edebiyat ve Tarih Bilimsel Araştırma Enstitüsü Müdürü Nina Semenovna Maynagaşeva, L. R. Kızlasov Hakas Ulusal Müzesi Müdürü Andrey İosifoviç Gotlib olmak üzere Hakasya’nın önemli isimlerinin titizlikle yürüttükleri çalışmaları neticesinde düzenlenen bu uluslararası bilimsel konferans, Kuzey ve Orta Asya’nın kültürel mirasına yönelik uluslararası akademik iş birliğini teşvik ederek, bölge üzerine yapılan araştırmalara yeni bir ivme kazandırmıştır. Leonid Romanoviç Kızlasov’un bilimsel mirası üzerinden şekillenen tartışmalar, sadece geçmişi anlamakla sınırlı kalmayıp, geleceğe yönelik çalışmalar için de önemli bir yol haritası sunmuştur. Bu etkinlik ile Kızlasov gibi değerli bir bilim insanının hem akademik hem de özel hayatı çok yönlü ele alınmış, böylelikle Kızlasov’un ayrıntılı bir portresi ortaya koyulmuş ve bölgenin kültürel zenginliklerinin korunması ve tanıtılması adına önemli bir farkındalık yaratılmıştır. Konferansta sunulan bildirilerin RİNTS (Rossiyskiy indeks nauçnogo tsitirovaniya) veri tabanında “Kuzey ve Orta Asya’nın Kültürel Oluşum Süreçlerine Dair Meseleler” adıyla yayımlanacağı bildirilmiştir.

İgor Leonidoviç Kızlasov Katılımcılarla Birlikte N. M. Martıyanov Minusinsk Müzesi’nde

Hakas Dil, Edebiyat ve Tarih Bilimsel Araştırma Enstitüsü'nden (HakNİİYALİ) Bilim İnsanları Konferansta

Açılış Oturumunda Kadiça İskandarovna Taşbayeva (Kırgız Cumhuriyeti Millî Bilimler Akademisi)

Açılış Oturumunda İgor Leonidoviç Kızlasov (Rusya Bilimler Akademisi Arkeoloji Enstitüsü)

Etik Beyan

Yazar tarafından çalışmanın etik kurul iznine tabi olmadığı bildirilmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Tek Yazar %100.

Çatışma Beyanı

Yazar çalışma ile ilgili potansiyel çıkar çatışması bulunmadığını bildirmiştir.